soid asuv metsavahi talu, kus S. üles kasvas, arendas oma üksildusega ja omapärase loodusliku miljööga S.-es kalduvust loodusromantilisse müstitsismi ja kiindumust põhjamaa looduseluulesse. Juba Suure-Jaani klk.-koolis õppides tärkas temas huvi muusika vastu eriti tema õpetaja J. Kapp'i poja A. Kapp'i (vt. neid) mõjul; jätkates õppimist Põltsamaa Aleksandri linnakoolis omandas ta selle kõrval ka algteadmisi muusika alal. Saanud tarviliku ettevalmistuse A. Kapp'ilt, astus S. a. 1901 Peterburi konservatooriumi prof. Homilius'e oreli- ja Rimski-Korsakov'i kompositsiooniklassi õpilaseks. A 1907 katkestas ta ajutiselt oma õpingud konservatooriumis ja asus Tartu, kus ta välismaale sõitnud R. Tobias'e (vt.) asetäitjana andis eratunde, andudes ühtlasi suure innuga muusikalisele loomingule. Tema selleaegsed sooloja koorilaulud ning klaveritööd on impressionistlikku laadi, tugeva kalduvusega õrna lüürikasse ja armastusluulesse; ühtlasi võib neis märgata rahvuslik-omapärast tooni. A. 1909 oma töö Tartus katkestanud, viibis ta selle järel 1 a. Peterburis, lõpetas seal kevadel 1911 konservatooriumi oreliklassi heade tagajärgedega ja pöördus tagasi Tartu, jätkates siin oma tööd muusika alal. Rahvuslik koloriit tema loomingus muutus nüüd tugevamaks ja teadlikumaks; eesti rahvaviisi sugemed saavad ta produktsiooni lähtekohaks ja rahvuslik omapära selle peatingimuseks. Seega sai S. eesti muusika rahvusliku kooli teadlikuks rajajaks, andes oma loominguga eeskuju teistelegi heliloojaile. Selle ajajärgu tüüpilisemaks väljenduseks osutuvad S.-e »14 laulu segakoorile« I—II (Tartu, 1914), milledes ta ei piirdu ainult rahvuslikke sugemeid käsitleva meloodilise küljega, vaid ka tema teised muusikalise loomingu elemendid, harmoonia, kontrapunkt, rütmika, põhinevad eesti rahvaviisi reeglipärasusel, mis sageli erineb Lääne-Euroopa muusika-teoreetilisist tõekspidamisist ja mis S.-e loomingus moodustab eesti omapärase muusika füsiognoomia. Ajajooksul on S. ikka rohkem loobunud praktilisest muusikatööst, pühendudes muusikalisele loomingule, mille moodustavad peamiselt vähemad teosed, kusjuures ta näib eelistavat vokaalmuusikat. Senini on temalt peale ülalmainitud »14 laulu« trükis ilmunud »Segakoori laulud« (Tartu, 1909), »Kümme koorilaulu« (Tallinna, 1920), »Lastekoorid« I (Tall., 1921), »Seitse laulu nais- ehk lastekoorile« (Tall., 1923), peale selle mõned soololaulud ja vähemad klaveritööd.

J. Siimer, Muusikaajaloo põhijooned (1921), lk. 59; Looming 1924, lk. 462 j. (L. Neuman). *J. A.*

SAARESTE (Saaberk), Albert, keeleteadlane, sünd. 6. VI 1892 Tallinnas ärimehe pojana, astus sügisel 1912 Tartu ülikooli ja siirdus siit 1913. a. alul Helsingi ülikooli, kus õppis kuni a. 1917 peamiselt soome keelt ning kirjandust ja romaani keeli. Sügisest 1917 kuni a. 1919 töötas ta eesti keele õpetajana mitmes Tallinna keskkoolis, aa. 1920—25 Tartu reaalkoolis ja õpetajateseminaris. 1919. a. alul võttis ta lühemat aega osa Vabadussõjast, astus sama a. sügisel Tartu ülikooli ja lõpetas selle kevadel 1921 *mag. phil.* astmega eesti keele alal. Sügisel 1924 omandas ta siin väitekirja »Leksikaalseist vahekordadest eesti murretes« I (Tartu, 1924) kaitsmise järel doktori astme, habiliteeris 1925 a. alul eradotsendiks ja valiti samal a. eesti keele erakorral. ja kevadel 1928 korral. professoriks. Peale ülikooli lõpetamist viibis S. korduvalt välismaal: suvel 1921 luges ta Soomes Jyväskylä suvekursustel eesti keelt, töötas suvel 1925 Pariisis Sorbonne'i ülikooli juures ja 1926. a. Budapesti, Viini, Firenze ja Rooma raamatukogudes. — S. on avaldanud rea töid peamiselt eesti keele uurimise ja kirjakeele korralduse alalt (vanemad neist on ilmunud Saaberk'i nime all). Iseseisvate raamatuina on temalt m. s. ilmunud: Vigala murde peajooned (Helsingi, 1917), Valitud Eesti rahvalaulud koolidele (Tall., 1919, II täiend. tr. 1922), Tegeliku eesti foneetika alged (Tall., 1920), Murdesõnad Põhja-Eestist (Tartu, 1921) ja ülalmainitud väitekiri, mis oma laialdase, suurelt osalt autori enda kogutud materjali ning ajakohase käsitlusmeetodiga on esimene silmapaistev teos eesti süstemaatilise sõnageograafilis-etümoloogilise uurimise alal. Koos A. R. Cederberg'iga (vt.) on ta välja andnud »Valiku eesti kirjakeele vanemaid mälestisi« I (Tartu, 1927). Peale nende on S. sulest ilmunud rida kirjutisi ajakirjades ja -lehtedes, milledest mainitagu: Vokaalidevahelise dentaalse spirandi vasted vanemas Põhja-Eesti kirjakeeles (E. Kirj. 1920), Tundmused tegurina keelearengus (Eesti Keel 1927, ka eriraamatuna s. a.). S. koostatud on ka artikkel »Keel« maakondi kirjeldava koguteose «Eesti»üksikuis osis. Teistestki keelelisist algatusist on S. elavalt osa võtnud. Ta töötas kaasa eesti keele õppekavade koostamisel Tallinnas eesti kooli rajamisel ja on ülemaalise eesti keele õppekorralduse toimkonna (EKÕT'i) esimees. Eriti innukalt on ta teotsenud eesti murrete tegeliku kogumise alal, tehes iga a. korduvaid uurimisrännakuid 1915. a. peale 58 klk.-s, ja juhatab a. 1922 alates Akad. Emakeele Seltsi murdetoimkonda; selle toimkonna kui ka S. isiklikud murretekogud moodustavad tähtsa eelduse eesti keele uurimisele. Praegu (1928)